

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek az előfizetési pénzek a pénz- tárnokai —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivataltal küldendők.
Egész évre 4 frt.	—	
Félévre 2 „	Kéziratok nem adtnak vissza.	
Negyedévre 1 „		

Ünnepi beszéd.

A főgymna sium ezredéves ünnepén tartotta *Eröss József* tanár.

Egy ma gasztos és nemzeti életünkben örökre emlékeztetes történelmi nényt ünnepelünk ma és a folyó 1896-ik év minden napján. „Ezer esztendeje annak, hogy a magyarok itt laknak.“ E szót hangzik ma mindenütt széles e hazában, ezt hangoztatják vissza a bércok s ez repül a tova rónák végtelen tengerén, a tavaszi szellő szárnyain, hirdelve napkeletől napnyugatig a nagy világ népeinek, hogy daliás Árpád és párducos leventéi ezer esztendővel ezelőtt foglalták el e hont, s megalapíták e hazát, s hogy hős lelkű unokáik küzdve ezernyi bajjal s vérezve ezernyi sebtől tíz századon keresztül megtarták számunkra ezen szent örökséget.

Az egész magyar baza m. t. k! egy nagy templomná változott s a templomban oltárrá magasztosul az egész nemzet kebele, hogy a bála áldozatát mutassa be a népek sorsát intéző gondviselő Istennek jóságáért. Mi is mint ez ősrégi város róm. kath. főgymnasiumának tanártestülete és ifjúsága, ünnepöl díszben lépünk át e nagy templomot s megszakítva napi munkáinkat megemlékezünk a letitnt tíz század tanulságos eseményeiről.

Isten jósága s egy ezer év minden dicsősége és minden bánata szól a multból hozzánk s tölti el szívünket magasztos érzelmekkel. Tekintsük csak közelebről.

* * *

Egy nagy történet író Cantu Caesar azt mondja: „A világtörténelemben a Gondviselés eszméi valósulnak meg.“ Nem a véletlen vagy a vak sors hozza létre ezt vagy azt, hanem a Gondviselő Isten célokat tűz ki a nemzeteknek s ezek hivatása az, hogy akaratuk és karjaik szabad működésével megvalósítsák azokat; ha ezt nem teszik, elvesznek. Hogy minő célt tűzött ki a Gondviselés a magyar nemzetnek a multban s mint segítette annak megvalósításában, ez a történeti események logikájából egész világosan kitűnik.

Nézzük csak nemzeti multunkat!

Onnan, a honnan a világosság és a bölcsesség kiindult, napkeletről, Azsia népeinek ős ködéből ütve szomszédaitól lép ki ősi lakából egy egyszerű és csendes nép s diadalmasan dacolva nálánál százszor hatalmasabb népekkel, sujtva ezernyi szerencsétlenségtől, megfogyva, de megerősödvé ér el hosszú bolyongás után mai hazánk határához s itt Európa szívében megtelepedik; a bennlakókat leigazza s bár számra nézve csekélyebb amazoknál, mégis magyar és úr tud lenni,

Harci bátorsága pedig a hosszas vándorlások folyamán oly nagygyá fejlődik, melynek egy európai nemzet rendezett hadserege sem tud ellenállani. Új bare után szomjazik a bátor lovas had s kalandozásokban leli öömét s a költő szerint földetrazó viharként Európa homlokán tombol. Merseburgnál és Augsburgnál a Gondviselés mintegy útjába áll a magyarnak s tülébe dörgi: Eddig és ne tovább, ha élni akarsz! A nemzet leteszi vértől párolgó fegyverét s meghajja büszke fejét a béke Istene előtt s jutalmul nyeri az életet. És ez a fordulópont nemzeti történetünkben. Eddig csak életrevalóságát mutatta be a magyar nép, most kezdődik életrevaló érdemessége és nagyfontosságú történelmi hivatása. Követi nagy fiúak szt. Istvánnak hívó szótát, felveszi a kereszténységet, barátjának kezdi tekinteni nyugat népeit, eltanul és követ sok jót és hasznost, melyet azoknál lát s így befogadja a nyugati civilizációt, de azért magyar marad; alkotmányos királyság lesz Magyarország, melynek palladiuma a szt. korona, nem függ a For szokása szerint a német király és császártól, hanem független és szabad marad mindig s ez alkotmányos szabadság lesz biztosítéka nemzeti létünknek, forrása minden dicsőségünknek és nagyságunknak. Szent István behozza a kereszténységet, de ez nem hatja át a nemzet szívét és lelkét, szt. László az érdem, hogy összegegyeztette a nemzeti geniust a ker.-séggel. Kálmán művelt törvényeket hoz, III. Béla meg a civilizáció magvait hinti el az országban.

A többi árpádbázbeli királyok megmentik alkotmányos szabadságunkat kelet és nyugat hatalmas császáraival szemben s megoltalmazzák hazánk területi épségét a külsőleg támadó besenyő, üz, bolgár és kun népek ellen, ezzel egyntal világtörténelmi hivatást is teljesítenek. Az árpádbázbeli királyok három századok uralkodása a keresztény vallás- és az igaz hazaszeretetben kialakult magyar jellemnek apotheosisa.

Mi, a késő unokák olvasva őseink történetének ezen első századait, mely megilletődéssel hódolunk őseink emlékének.

Az Árpádok dicsőséggel teljes uralmát az Anzské váltja fel. Ezeknek lángelméje s a magyar nemzet nagy jelme nagygyá, mondatnók legnagyobb és dicsővé teszik a hazát. Albert, Ulászló és Zsigmond királyok alakjai árnyékként vonulnak el történelmünkben, a Hunyadiak háza új erőt és fényt kölcsönöz a nemzetnek. Ezzel azonban bosszú időre vége a dicsőségnek, vészhozó felbék borulnak a baza

egére s csak néha néha tört át azokon a magyar dicsőség napja, jelezve, hogy nem mult el örökre. Mohács nemzeti létünk nagy temetője lól s a magyar Genius, dicsőségtől sugárzó arca bánatossá lett; a történelemben pedig az arany lapokat vérrel írott lapok váltják fel. A török bekeleti magát a magyar nemzet testébe s így hazánk területi épségét támadja meg, a német pedig csak koronánk után nyúl s a nemzet megoszlik hitében és honfi érzelmében. Ez a legszomorubb része történelmünknek. Hosszú küzdelmek után, segítve a némettől, leráztuk a törököt nyakunkról s így visszakaptuk hazánk területi épségét, a német cserébe kérte alkotmányos szabadságunkat. A nemzet újra fegyvert fog legdrágább kincsé visszazserzéséért, de eredménytelenül, majd apathiába süljed, semmit tevő nem bánomság vesz erőt rajta, azután újra feltámad teljes erejével, felveszi a küzdelmet, kivívja alkotmányos szabadságát s védelmezi azt életével és vérével. Tudjuk azt, hogy önvédelmi harcunk szerencsétlenséggel végződött s újból szomorság és bánat fogja el a honfi szíveket; panaszkodtunk, jó királyunk meghallgatott, kiegyeztünk s visszaállott az alkotmányos élet és most nagy munkát végezve itt vagyunk az ezer év határánál. E rövid fejtegetésből is láthatjuk, hogy oly idők viharoztak le tiz századon keresztül, melyekben csak a jó Isten menthető meg e hazát és nemzetet.

Igen, m. t. k.! a hatalmas Isten nagy ajándéka, hogy még él e nemzet; mert mily hatalmas népek enyésztek el előbb és azután, hogy a magyar elfoglalta e hazát. És a magyar élt és él rokon és testvér nélkül más fajú népek között, nem elszigetelten, hanem kiállítva a sikra, hogy védje magát és védje az európai civilizációt itt a határon. Hála a Gondviselésnek, hogy azon pillanattól kezdve, melyben nemzetünk megjelent a történelem színpadán egész mostanáig vezeté a nemzetet és feuntartá e hazát. Különösen ott tűnik fel a nagy Isten vezető keze, hol a nemzet létele élet és halál között függött. Ezer éves történelmünkben pedig ilyen eset háromszor fordult elő. 1) A tatárjárás mint pusztító orkánt sepet végig e szép hazán s földöntetővé tette a királyt és nemzetet; 2) a török háború lassankénti kihalással fenyegetett; 3) a német kormánynak pedig azon törekvése, hogy magyar hazánkat mint egy tartományt akarja a nagy német birodalomba bekebelezni; alkotmányos szabadságunkat, nemzeti függetlenségünket készült megsemmisíteni. De a jó Isten nem engedte; támasztott nagy férfiakat, kik a pusztulás és enyészet sirjától visszatartották nemzetünket. Ezer éves multunknak ezen tanulságos részei életrevalóságunk, életre való képességünk és életre való érdemességünknek tűzpróbái voltak, melyekbe ellenáthatatlanul sodortak bele a történelmi események és a melyekben mintegy kibívni látszottunk a Gondviselést, hogy nyilatkozzék rólunk, mondjon döntő szót a magyar nemzetről: él-e-e vagy haljon? A Gondviselés szólt s a magyar nemzet él.

Igen, te élsz nemzetem! A honfoglaló ősök és történelmed nagyjainak glóriája bearanyozza fényével ezredik évednek alkonyát, s te, ki annyi megpróbáltatást állottál ki, bizalommal és reményannyal nézhetsz az új ezredév felé! De vigyázz! Neked nincs örökké valóság így, azonban kezdedben van a jövő, ismered a multat s okulj belőle.

Végzavaimat hozzád intézem hazám reménye, arany fűsárg! Tied a jövő! A következő ezer évben rád nagy

szerep várakozik. a multak emléke lelkesítsen, acéllóza kardodat, világosítsa értelmeket, nemesítse szívedet a nagy ősök példája pedig farszként ragyogjon előtted; most pedig azon imaszóval fohászszal lépjünk mindnyájan az új ezer évbe, hogy Isten éltesse az ezeréves Magyarországot!

Az első szemeszterben.

(Folytatás.)

Reggeli után a szálláskeresés nagy munkájához kellett fogni. Bodor egyik távoli rokonánál kapott lakást; két gyereknek magánoktatást kellett adnia, ezért ingyenes ellátás vala kilitásba helyezve.

Nem épen hosszas keresés után Fenyő is úri szállásra akadt; sokat nem válogatott; a legesinosabbra, s legdrágábbra azt mondta, jól van, épen nekem való. Kellemes érzés hatja át az ifjú embert, midőn önálló lakás felett rendelkezik; Hamlettel, a dán királyfiával megmérhetetlen birodalmak urának és királyának képzeletét. Fenyő ilyen ábrándokban ringatózott.

Megkezdődött az első szemeszter. Bodor meg Fenyő is szorgalmasan jártak az általuk választott szakbeli előadásokra. S mivel a böleleleti előadásokat együtt hallgatták — a joghallgatónak is kell egy évi filozófia — elhatározták, hogy minden harmadik nap estvéjén a Fenyő lakásán közös studiumot tartanak, hogy részint az esetleg hiányos jegyzeteket kijavítsák, részint egymást kikérdezzék egymással vitatkozva a böleleletről alapos tudásra tegyenek szert. Telt, mult az idő s beköszöntött a tél. Fenyő mint sport ember, ha csak elodázhatlan dolgai engedték, állandóan a városligeti tavon korcsolyázott; ebben is kiváló gyakorlottsága volt.

Egy hideg és tiszta decemberi nap délutánján ismét a tavón volt; épen gróf Erdélyinek akart néhány hatalmas önkéntelenül is utána nézést. A gróf egy hölgyet segített ki egy kocsiából, aztán az egyik padhoz vezetése s a fiatal nőnek — ezt Fenyő már jól látta — a korcsolyákat kezdé kiesiny lábaira kötni. Ez a lovagias munka azonban meglehetősen lassan ment, mert Erdélyi egy kissé megrozsdásodott csavarral semmiképen sem tudott elbánni. Fenyő egyet gondolt s mellettek termett.

„Bocsánat, gróf, talán segíthetek?“ mondá, miközben a fiatal nő édes tekintete következtében fülig pirult.

„Kérlek“, válaszolá a gróf. „Pardon, baronesse, Fenyő Aladár jogász barátom, Szentkirályi Irma baronesse.“

Fenyő egy pillanat alatt megigazította a korcsolyát. „Köszönöm“, mondá a baronesse kellemes hangon, melynek bájos mosoly volt azisérője. „Most menjünk“ — s kezét adva a grófnak és Fenyőnek tova siklottak a jég sima tükren.

Erdélyi csak dilettáns volt a korcsolyázásban s nem bírt Fenyővel s a baronessal haladni. A baronesse kiszakította kezét az övéből s Fenyővel maradt. Oly gyorsasággal s oly

ügyességel iramodtak a jégen, hogy a közönség egy tekintélyes része bámullattal nézett utánuk.

„Nagyszerű!” kiáltá a baronesse. „Igy még nem koresolyáztam soha.”

Aladár zavarában szóhoz sem juthatott. Csak nézte azt a szép leányt, kinek arcára a hideg gyönyörű rózsákat rajzolt.

„Fenyő úr Erdélyi grófnak barátja, úgy-e? Annak örvendek. Már rég van Pesten? Hányad éves jogász?” kérde a baronesse Fenyőre igéző pillantást vetve.

„Az első szemeszterben vagyok,” hebegé Fenyő. „Néhány hónapja csak, hogy a fővárosban vagyok.”

„Azt hiszem, még gyakrabban fogunk találkozni,” folytatá a baronesse. „Mindjárt kezdődik a báli szezon. Fenyő úr persze jól is tánczol.”

„Kissé ahhoz is értek,” válaszolá Fenyő.

„Ennek örvendek. A papa megengedte, hogy a tél folyamán több bálba mehessek. S milyen jó lesz, ha maga is ott lesz! De most térjünk vissza.”

Szép iverket írva le a jégen mentek visszafelé kiindulási helyökre. Aladár mind inkább belemelegedett a beszédbe. Beszélt az elhagyott otthonról, terveiről; — mi szívében fektűt azt most mind kiönté. Olyan természetesen és keresetlenül beszélt, hogy a baronesse igazi ámulattal hallgatott reá.

„Úgy-e holnap ismét eljő?” kérde Fenyőtől félig sutogó hangon.

„Mindennap itt leszek,” válaszolá Fenyő elragadtatva.

„Mindennap... s ha megengedi, ismét együtt koresolyázunk.”

„Jól van; ui ni a papa.”

Egy prémes bundába burkolt öreg úr állott ott s mellette gróf Erdélyi.

„De Irma, csupa tűz vagy,” szólott a papa. „A sporttal visszaélsz.”

„Engedje meg excellenciád,” vágott közbe Erdélyi, „hogy barátomat, Fenyő Aladár joghallgatót bemutassam.”

Fenyő meghajtotta magát.

„Van szerencsém — örvendek” felelé az öreg excellenciás úr s Fenyőnek jobbát melegen megrázta.

Egy livrés inas jelenté, hogy a kocsai előállott. Még egy szívélyes üdvözet s az elegáns kocsai megindult. Fenyő nagyot sóhajtvá nézett utána. Oly furcsán érezte magát; nem tudta, hogy mi történik vele. S talán órákig azon a helyen mereng, haesak egy rövidlátó úri ember bába nem löki. Erre felszémelt s haza felé indult.

Étel, ital nem izlett. Szobájába vonult s íróasztalára dűlve ábrándozni kezdte. Majd meg verseket faragott Irma nevére.

A következő nap délutánján ismét a tó felé sietett Fenyő. Reszketett a reá következő boldogság előérzetében. A baronesse azonban nem volt sehol. Késő estig a tó körül ácsorgott, de basztalan. Irmát nem látta.

Erdélyi gróf egy délczeg paripán lovagolt a városligetben s midőn Fenyőt megpillantotta, magához inté. „Ő excellenciája, az államtitkár úr nagyon örvendene, ha tiszteletedet tennéd nála. Tedd is meg minél előbb, nagy házat tart s igen befolyásos ember. Szervusz.” Fenyő a hetedik égben képzelte magát. Hazamenet új nyakkendőt s egy pár keztyűt vásárolt s a fekete szalonöltözetét azonnal alapos vizsgálat alá vette. S csak akkor fektűt le, midőn a holnapi nagy

vizitre mindent teljesen rendbe hozott. Egész éjjel át a legédesebb álmok lágy ölében ringott.

A Teréz-körűt egy fényes palotája előtt látjuk más nap déli 12 óra felé Fenyőt. Alig ismerték rá, annyira kicsi, te magát. Szívzorongva lépett be az előcsarnokba. A portás fel s alá sétált unalmában.

„Ő excellenciája, az államtitkár úr honn található?”

„Sajnálom, ő excellenciája a ministeriumban van.”

„És Irma baronesse?”

„A bárónő ő excellenciájával kikocsikázott” válaszolá a portás mosolyogva.

Fenyő elpirult; második kérdéseinek nem illő voltát átérzé. „Sziveskedjék ezen két kártyát átadni.” Két behajtott névjegyet átnyujtott a portásnak s lehangelva indult kifelé. „Ma biztosan eljő koresolyázni,” ezzel vigasztalta magát. De az nap sem jött s a következő napon sem. Ott találta azonban grót barátját, ki azzal a hírrel rontott feléje, hogy az államtitkár úrnál ma teastély van.

„Meg vagy biva?” kérde Fenyő a gróftól.

„Családi összeköttetéseink révén rendszeren ott vagyok”, felelé a gróf. „És téged nem hívták meg?”

Fenyő felsohajtott. „Nem.”

„Csodálkozom nagyon. Szervusz.” S a gróf elisietett.

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Milleniumi beszéd.

Gyulafehérvár sz. kir. város közönségének 1896 év május hó 9-én rendezett millenaris ünnepeán mondotta *Zlamó Agost.*

M. t. ünneplő közönség!

Ezen föld, melyen állunk, immár ezer év óta a magyar nemzetnek tulajdona. Ezer esztendőnek ragyogó dicsősége, ezer esztendőnek el nem muló keserve száll e pillanatban felénk az emlékezet szárnyain.

Észünkbe jut, hogy őseink annyi küzdelem árán, győzelmes harcok, munkás, szívós kitartás által, mintegy a természetes viszonyok rendjét megtörve, a Pannoniával határos részeket s majd magát Pannoniát meghódíták; s a mit dákok, gepidák, rómaiak, gótbok, hunnok, avarok, szlávok hasztalan kíséreltek meg, azt őseink megtették: állandóan és végkép megtelepedtek e földön; a négy folyó mentén, a Kárpátokosorú völgyében államot alkottak; s „merre zúgnak hajbai Tiszának és Dunának, Arpad hős magzatjai fővirágoznak.”

Hazánk ezeréves történetének minden egyes lapja bizonyítja, hogy milyen nehéz munka volt a honalapítás s a honnak megtartása. „Itt érintkezik a kelet a nyugattal. Az emberi fejlődésnek két kibékíthetetlen iránya e helyen ütközik össze. A keleti barbarizmus a nyugati civilizációval, az önkény a szabadsággal, a kegyetlenség a humanizmussal, a henyesség a munkával — egy szóval! Azsia, mely a népek bölcsője, Európával, mely a népek iskolája, azon a vonalon néznek farkasszemet, mely az északi tengertől a Balkánig húzódik s melynek derekát képezi a magyar haza. Ennek a két világtörténelmi áramlatnak hullámai a magyar haza tésén csaptak össze. Ha bármelyik áramlat magához csatolhatja

bazánkat, az emberi művelődés egyensúlya felbomlik és más irányt kap. Éppen azért egyetlen népre sem mért a Gondviselés fontosabb missziót, mint a magyarra: ezzel együtt egyetlen népet sem tett ki több viszontagságnak, mint a magyart. Azok az államok, melyek ugyanezen határvonalon voltak, elpusztultak, új alakulásoknak adtak helyet, gazdát, nyelvet, intézményeket cserélve; csak a mi nemzetünkben volt annyi erő, hogy a saját bélyegét állandóan rátsse erre a földre s az egyszer megszerzett tulajdont állandóan megtartsa.

Ime — m. t. ü. k.! — őseink vére megszerezte s az utódok harci dicsősége, okuló bölcsesége, szellemi nagysága fentartotta, az édes hazának nevezete nekünk megszentelte e hont s mindannyiunk szeretete benne, az egyetlenben forr össze. Hiszen volt-e valaha nemzet, melynek szentebb lett volna a haza neve, a haza nagysága? mely bensőbb odaadással, elszántabb szilárdsággal, törhetetlenebb hűséggel ragaszkodott volna a hazához?! Dicsőségünk és boldogságunk, hogy hírünk, nevünk róla szállt reánk; képének ragyogása mint a ránk virradt napé, a mi mindennapi gyönyörűségünk. Más nemzeteket tudós férfiak bölcseseti téslelekkel oktattak be, hogy a haza üdvében a közjónak, sorsuknak zálogát lássák; belénk a természet oltotta ezt: nekünk nem kelle ily oktató szót várunk; bölcsönktől kezdve már minden érzésünk egy célra lánogt: hogy minden tehetségünk, minden tevékenységünk a hazáé legyen és szent legyen előttünk mindig a haza gondolata!

E belénk oltott, e velünk születtett honszeretetet vivta ki Isten kegyelmével, hogy hazánk évszázadokkal túlélte Európa több országát; és midőn a háboruk esélye hazánk legszebb, legjelentékenyebb részeit ellenségek kezére juttatta, e honszeretet hatalma nem engedte erőre kapni túlbiztonságunk érzetét s kiütésösökkel csak azt a késő korra is átszálló fényes példát hagyták, hogy a magyar meg tud halni hazájáért, de leigázást tűrni nem.

Igazán, ezeréves történetünk nem egyéb, mint a hazaszeretnek ezeréves glóriükációja. Ezer évig tanulta ezt az érzést a fin az apjától s így vált belőle egy ezeréves kötelezettség. A mit a költő e szavakkal fejez ki: „Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned, balnod kell“ — ez a nagy és kérielbetetlen igazság a honalapítás pillanatától fogva mint köztudat él a nemzet lelkében. Annyiszor akarták tőlünk elvenni a hazát, annyszor kellett őt megoltalmaznunk, annyi vért hullattunk érte, annyszor virasztottunk betegségá fölött, hogy szívünk, lelkünk, vágyunk, reményünk összeforrnt vele a közös szeretetben.

S ezen lánogló hazaszeretetet fellobogásával, a nemzet összes rétegeinek versenyre kellő lelkesültségével, örvendő emlékezéssel ünnepejlük azért honfoglalásunk évezredét.

M. t. ü. k.! Ez ünnepeyles pillanatban nemzetünknek élettörténete nyílik meg előttünk; nem mint írott könyv avagy költemény, hanem mint valóság, élet és akarat: hogy a mit elődeink kiküzdtek, alkottak, műveltek: a haza fényben és dicsőségben álljon je euben és jövőben. Láss a nagy világ, hogy a magyarok a századokat el nem vesztegették, belyüket betöltötték, hivatásukat megértették, kötelességüket teljesítették s teljesen méltók arra, hogy Európa szívében a nagy nemzetek közt előkelő helyet foglaljanak el. Multunk legyen jövőnknek záloga.

„Kard foglalta el, kereszt tartotta tenn a hazát“, mondá Magyarország heregeprimása; — s e rövid kijelentés szerföltött sokat mond; mert nagy munka volt a hazát elfoglalni, megteremteni, — megőrizni és fenntartani. Honfoglaló őseink a keletrómai és németnyugati birodalom közé ékelték magukat. Észak és dél között kettehasították a szlávokat, ezután két világhódító eszme, a mohamedán törökség s a keresztény császárság között mintegy várórségen állottak 300 évig tartó háboruban. Sokat küzdöttünk; fajunkat, nyelvünket, szabadságunkat védelmezni kellett a sokfelől reánk támadt ellenségtől; kevesen valánk, mégis győzni kellett, hogy a nagyok és erősek ki ne irtsanak bennünket. Amde akkor, mikor egyik kezünkben a véres kard villogott, a másik a keresztet — a béke és civilizáció szent eszközét emelé magasra. Es ennek így kellett lenni. Hiszen ha csak a kard, a harci bátorság és vitéség lett volna egyetlen talentumunk, ittköztekben és szerencsétlenségekben vérzünk vala el, amint ebben pusztult el a hunnok és avarok ködszerű birodalma. Merseburgnál és Augsburgnál partot ért és összeomlott volna a népvándorlás tengerárjának ezen késői hullámasapása is — a magyar faj. Tehát nem csupán és nem annyira a kard, hanem igenis a kereszténység áldásos befolyása alatt megindult szellemi és anyagi művelődés tették csak lehetővé, hogy aránylag kis nemzetünk fennmaradt s még balsors közt is elismerést s uralmat biztosított magának. Nagyon is mostoha viszonyok közt kellett versenyezniük gazdagabb, melvetebb és nagyobb népekkel s ha olykor elmaradtunk, sebesen iparkodtunk a mulasztást helyrehozni, nehogy éppen a kultura váljék végzetessé reánk nézve.

S ugyan, ki merő el azt mondani, hogy Magyarország nem volt mindig a kulturának, a folytonos haladásnak a munkálója és fejlesztője?!

M. t. ü. k.! Oly nemzet, mely Isten dicsőségére nagy-szerű templomokat és klastromokat emelt, fényes hierarchiát, gazdag és művészeti szempontból is nagybecsű egyházi ékszereket tud *sajátjából* felmutatni; mely a vallásos eszmék elérésére, a keresztény felebaráti szeretet áldásainak minél szélesebb körökben való kiterjesztésére szükséges intézmények létrehozásában és felvirágoztatásában áldozatot nem kimélő buzgósággal fáradozott; mely Isten szt. nevének segítségül hívásával kezdí úgy nyilvános, mint a magán foglalkozást s ezt a szent nevet még a csaták vad moraja közt is fennen hangoztatja; mely a hős nemzetek oldala mellett szintén férfisan küzd a szent földön, részint azért, hogy az izlannak veszélylyel tenyegető és aggodalmasan növekedő hatalmát saját fészékében megtörje, részint pedig s főleg azért, hogy a szent sirt s ezzel mindazon kegyeletes emlékeket, melyek minden keresztény szív előtt oly drágák és örök tiszteletre méltók, a folytonos profanációtól megmentse; mely bosszu időn át állandó harcviharban és csatákban nemesen ontja vérét, hősiessen áldozza tel életét, hogy a télhold uralmát megtörve a keresztény vallást s ezzel a keresztény műveltséget Európának biztosítsa; mely a vallási türelmetlenséget, a vallási harcokat nem ismeri s anyai szeretettel tartja ülében a keresztényt s a nem keresztényt egyaránt: az ilyen nemzet nem lehet nem vallásos, egy ilyen nemzetnek vallásos érzülete minden kétségen túlül áll.

És egy oly nemzet, mely a tiszta életet, a női szemérmert, a család szeplőtlenységét, az özvegység természetszerű

és keresztény jogait a legszentebb nemzeti kincs gyanánt őrzi, védi, oltalmazza; mely mitsem utál, mitsem gyűlöl inkább a pubaságnál, a ledér életnél, melyet még tejdelmeiben sem tudott, seni akart eltérni, elnézni, mint azt Péter, Kün László és Zsigmond királyainkkal szemben követett eljárása mutatja; mely az adott szó szentségét, a becület szavát többre becsülte, hűbben megtartotta, mint a legtöbb szomszédja az írott szerződések s a nagy pecsétű levelek biztosítékait; melynek nyíltszívűsége, őszinte lelke s vendégszeretete valósággal közmondásossá vált; mely a harcban dühös oroslánként bátor, a legyőzött ellenség iránt nagylelkű, mely nem ismeri az alacsony bosszút, hanem nemes érzelű, lovagias jellemű s jószívűségére mindenki, ha vele bánni tud, méltán számíthat; mely felkent királyá és felséges háza iránti hűségében páratlan, a korona iránti kegyelefében vallásos, a jogok és törvények iránti tiszteletben tántoríthatatlan s a hazaszeretében majdnem a rajongásig emelkedett, lelkes, hős, életét s vért bármely pillanatban áldozni kész: az ilyen nemzet — m. t. ü. k.! — nemcsak vallásos, hanem vallásosságában oly nemes jellemű és tiszta erkölcsű is, mely sok népnek fénylő példányképpül szolgálhat.

Es egy oly nemzet, melynek alkotmánya s alkotmányában törvényei pártját ritkítják a nemzetek történetében, a melyekben a szabadság a tekintélyvel, a méltóság a felelőséggel, a királyi magas hatalom a nemzet jogaival és tradícióival, a korona szentsége és sérthetlensége a törvények szentségével és sérthetlenségével, a kiváltságok a legterhesebb hazafiúi köteleességekkel, a birtok a jótékonyssággal, az uraság az atyai gondoskodással, a szigor a mérséklettel, az igazság a kegyellel oly bámulatos összhangban nyilatkozik, hogy az egyiket nem lehet sebet ütni a nélkül, hogy a másik azt mélyen ne érezze: az ilyen nemzet — azt hiszem — vallásossága, jellemtisztasága mellett még arra is számíthat, hogy politikailag éretneke, bölcs törvényhozónak is nevezzék.

Es egy oly nemzet, mely még bölcsőjében szendergő korszakában is képes felmutatni még a külföldről is látogatott birneves iskolákat; mely a mikép fejlődik és erősbödik, azon arányban sokszorozza tudományos intézeteit, gyűjti körébe a tudósokat, művészeket: könyvtárakat, muzeumokat alapít s a tudományosságát és közművelődését óriási áldozatok árán teszi fizinak: törvényekkel kötelező közkincsévé: mely nagyszerű tudósokkal diecskszik s olyan költőket, írókat és művészeket lát gyermekei közt, kikre csodálattal tekint a művelt világ: az ilyen nemzet, joggal hangsúlyozom — vallásossága, erkölcsi tisztasága, törvényhozói bölcsesége mellett még azt is megérdemli, hogy a tudományok és művészetek ápolójának és fejlesztőjének hirdessük.

Es egy oly nemzet, mely dicső férfiakban annyira gazdag; melynek egén nagy szentek tündökölnek; mely Európa előtt kiváló tekintélyben álló királyokat tud felmutatni; mely oly sok, az ókori mythosbeli félistenekkel is vetekedő hőst számlál; melynek minden egyes fia és lánya — ha kell — kardot ragad a haza védelmére; melynek titokzatos anyaméhéből — veszélynek idején — mint a felfegyverkezett Pallas Athene Zeus fejből, úgy állottak elé a százoszoros ellenséget is megreszkettető vítékek: oly nemzet, melynek minden gyermeke egyet érez, egyet vall, — egyért él, egyért hal: ezért a maroknyi ugyan, de előttünk szent föld-

nek a tügetlenségéért és önállóságáért: az ilyen nemzet — m. t. ü. k.! — minden tekintetben nagy s méltó arra, hogy a legnagyobb magyar szavai szerint: Magyarországnem volt, hanem lesz — az első és küzdelmekkel telt évezred után az ígéretnak földjére, a tejjel és mézzel folyó áldott Kanáánba sem megfogyva, sem megtörve bejusson s újabb évezredekig éljen.

S ezen szent ígélet földjének határánál állunk.

S ha visszatekintünk a lefolyt ezer évre, annak küzdelmeire és szenvedéseire, megdöbben szívünk s az előttünk elrejtett jövő felett aggódva a költővel kell felsohajtannuk:

„Rég veri a magyart a Terentő.
Azt sem tudja, milyen lesz a jövődő?
Lesz-e még ezen a földön jó napja?
Órüljön-e? Büsuljon-e? — Nem tudja.“

Nem! félre a búval! Örülj nemzetem, gyűjts örömtüzeket kebledben, sokat szenvedett magyar népem!

Hiszen

„El az a magyarok Istene, hazánkat
Átöleve tartja atyai keze;
Miód minket anyai ellenséges század
Ostromolt val: dühvel: ő védelmeze.
Az idők a népek éktelen viharja
Elfűjt volna minket, mint egy porszemet;
De ő szent palástja szárnyát ránk takarta
S tombolt a vihar, de csak fejünk felett.
Nézzetek belé a történet köryébe,
Mindenütt meglátni vezérvonodokat,
Mint a folyóvízen által a nap képe.
Athuzódik rajta arany hid gyanánt.
Igy keresztül éltünk hosszú ezer évet . . .“

S az a magyarok Istene, ki

„Öseinket felhozá
Kárpát szent bérceire,
S ki által nyert szép hazát
Bendeguznak vére.“

meghallgatja nemzetünk imádságát. E nemzettel borult le ez előtt néhány nappal Isten trónja előtt alkotmányos királyunk, szeretett királyánk és fenséges királyi házunk. Együtt imádkozott, együtt zokogott az egész nemzettel. Egy szív s egy lélek volt az egész haza. Hátat rebegett a multért, erőt esdett a jövőre. Nemzetek Istene, hallgasd meg könyörgésünket!

M. t. ü. k.! Még egyszer ismétlem hercegyrimásunk szép szavait: „Kard foglalta el, kereszt tartotta tenn a hazát“. A kereszténység melegágyában fejlődő kulturát kell tehát ápolnunk, ha a második évezredet megérni óhajtunk. Fel a szívekkel! Vallásos érzület, erkölcsi tisztesség, törhetlen ragaszkodás apostoli királyunkhoz, alkotmányunkhoz és törvényeinkhez, egyetértés véreinkkel, békejobb ellenségeinknek, a tudomány ápolása, a művészet fejlesztése, az ipar előmozdítása — ezek azon oszlopok, melyeken hazánk nyugszik s melyeken boldogsága felépül. Ne siránkozunk folyvást a mult után, ne legyen ajkunk a jelen felett folyvást panasszal tele, hanem dolgozzunk, hassunk, alkossunk s gyarapítsunk s „a haza tényre derül.“ Gyulafehérvár városa szép multra tekint vissza, minden talpalatnyi földje szent, honfi vérral van áztatva; itt Erdély Pantheonjában — ősi székesegyházunkban — nyugosznak hazánk legnagyobb férfiai, körülöttünk leng most szellemük . . . s mindez munkára, tetterre lelkesít bennünket. Munkára fel tehát!

Nagy és virágzó lesz e haza, boldog és megelégedett minden fia, ha elszánt erővel dolgozunk hazánknak javáért

s ha minden fia imádságba szövi nagy költőknek ezen szavait:

„Tied vagyok, tied, hazám
E szív, e lélek;
Kit szeretnék, ha tégedet
Nem szeretnék?
Szentegyház keblem belseje,
Oltára képed:
Te állj, s ha kell, a templomot
Eldöntöm érted!
S az összeroskadó kebel
Végso imája:
Aldás a honra, Istenem!
Aldás reája!

Milleniumi ünnep a nagyszebeni kir. kath. Terézvárházban.

A nagyszebeni kir. kath. Terézvárház homlokzatáról lengő nemzeti zászló f. hó 27-én nemesak az általános országos öröm hirdetője volt, de jelezte azon örömnépet is, melyet a dicsőemlékü magyar királynő, Mária Terézia által alapított jótékony intézet e napon tartott. Az intézet előjárósága, tanítói kara, növendékei d. e. 10 órakor az intézeti templomban jelentek meg, hol Balázs Ferenc plebánus, tanulm. felügyelő alkalmi szt. beszédet mondott, kimutatván, hogy ezer éves fennállásunk két leghatalmasabb oszlopa, Jézus keresztje s a bold. szűz Mária anyai hatalma vala. Ezután hálaadó szt. mise következett, mely alatt meghatón hangzott a növendékek éneke: „Aldd meg országunkat, mi magyar hazánkat.“

D. u. 1/2 5 órakor tarackok dörgése jelezte az ünnep kezdetét. Az intézet nagy terme rég nem látott ilyen fényt: díszes szőnyegek, virágfüzerek, fenyőgalyak ékíték azt; a falakon a felséges királyi pár, XIII. Leo szentséges atyánk, Mária Terézia királynő, Lönbart Ferenc püspök képei díszeltek. Előkelő közönség töltötte meg a termet; ott voltak: Thalmann főispán, Reisenberger alispán, Dr. Denk pénzügyi igazgató, Elischertank főigazgató, Tranchenfels tanfelügyelő, Teutsch és Jekelius városi tanácsosok, a különféle iskolák tanárai és tanítói, többen a katonai karból s fölötté szép számú hölgyközönség. Misor a következő volt: 1. Rákócinyitány Kéler Bélától, a gymn. növendékek zenekara. — 2. Szózat, Vörösmartytól, szavalta Horváth Atbur IV. el. isk. n. 3. Kölesey Hymousa énekelte a gyermekkar. 4. A magyarok Nagyasszonyához, Kemenes Ferentől, szavalta Márton Albert VIII. gymn. oszt. 5. Nagyasszonyunk, karének, a gyermekkar. 6. Magyar zászló Pósa Lajostól, szavalta ifj. Magyar Gyula II. el. isk. n. 7. Nemzeti zászló, Hubertől, énekelte a gymn. növend. vegyeskara. 8. Ünnepi beszéd, tartotta Prokupek Sámuel terézvárházi igazgató. 9. Király Hymnus Gyarmathy Miklóstól, énekelte a gyermekkar. — 10. Árpád, a honalapító. Garay Jánostól, szavalta Tamási Gáspár VIII. gymn. n. 11. Honfidal, Bajzától, énekelte a gymn. n. vegyeskara. 12. Szent-István, Földváry Istvántól, szavalta Cseke Vince II. gymn. n. 13. Gondoljatok őseinkre, Pósa Lajostól, énekelte a gyermekkar. 14. Hunyady, Cucor Gergelytől, szavalta Istvánffy Miklós VI. el. isk. n. 15. Hunyady induló, Erkelről, a gymn. n. zenekara.

A program minden egyes pontja szépen sikerült, s kedves élvezetet nyújtott a hallgatóságnak, mely viszont a

tapsokban és éljenzésekben nem tukarkodott. Az ünnep fénye és központja Prokupek Sámuel igazgató remek ünnepi beszéde volt, melyen mély vallásosság, őszinte hazaszeretet vonult végig. Végig tekintett hazánk történek nevezetesebb eseményein, felsorolva nagy alakjainkat, szólott a baza eszméjéről, beszélt a honi kötelméről; buzdította az ifjúságot lelkesülni a múlton s erőt, bátorságot meríteni a jövőre. Midőn beszédét ezen mondattal végzé: „Éljen a baza, éljen a király“, lelkesedve visszhangoztatta végszavait az egész közönség.

A napirendben lévő ünnepségek meghallgatásában már-már kimerült közönség gazdagon kárpótolva távozott, kedves milleniumi emléket vive magával.

Másnap a kedvezőtlen időjárás megátolta ugyan a tervezett kirándulást: de azért otthon fedél alatt aprajauya egyaránt örvendezett a milleniumnak.

„Isten áldd meg a magyart!“

—s.—s.

KÜLÖNFÉLÉK.

† Károly Lajos trónörökös.

A milleniumi országos ünnepeket országos gyász szakította meg Károly Lajos magyar királyi herceg f. hó 19-én reggel fél 7 órakor élete 63 ik évében bekövetkezett halála miatt. Az elhunytban Felséges király urunk testvérét gyászolja, hazánk leendő trónörökösét veszette el, s szentegyházunk egyik legbuzgóbb védőjét siratja. Jellemének egyik legszebb vonása buzgó vallásossága volt, mit elég nyíltan kimutatott azzal is, hogy az egyházipolitikai gyászos törvényeink ellen nem tetszését fejezte ki. Egyháznak s hazánk minden-estetre sokat veszített benne, s ezért illő, hogy szívünk buzgalmának egész melegségével kérjük az egék Urától nemes lelkének a megérdemelt örök nyugodalmat.

— **A pápa milleniumi enciklikája** a magyarországi püspöki karhoz a lapokban a napokban jelent meg. A pápai körirat visszapillantást vet Magyarország multjára s kimutatja a kereszténység s pápaság áldásos közreműködését a magyar államiság megalapításában és föntartásában; azután fájla, hogy ma még azok közt is, a kik a kat. egyház kebelében löttek föl, vannak, a kik nem tisztelik úgy a kat. taut s nem gyakorolják úgy, amint kellene. Utal azután arra, mily balvégzetű dolog, eltérni az elődök dicsőséges hagyományaitól. Minden polgárnak, ki hazáját szereti, meg kell fogadnia, hogy közre fog munkálni a viszály okainak elenyésztesítésén. Végül dicsérettel emeli ki a pápa ama tiszteletre méltó ünnepelet, melylyel szent István koronáját az új országba át fogják vinni: az gyarapatani fogja a nép tiszteletét az uralkodóház és ragaszkodását a szentszék iránt, amely utóbbi a koronát mint a kötött szövetség zálogát küldte szt. Istvánnak.

— **A helybeli apácák millenariis ünnepe.** Az ezredéves ünnepek magasztos áramlata érinté a zárda lakóit is, s ezek, mint az erdők stürjében, bokrok alján elrejtőzött szerény ibolyák megrezzentek és életjeit adtak magukról. Megmutatták ugyanis azt, hogy a fekete talár alatt, a vallás- és hazáért melegen érző és lelkes szív dobog. Igen ezredéves ünnepet ültek folyó hó 17-én a helybeli zárdában is

S minden nagyítás nélkül elmondhatjuk, hogy városunk ezredéves ünnepségeire épen a zárda növendékei — e magyar diszruhás angyalok — tévők fel a koronát. Iskoláink mind a nagyfontosságú ünnephez méltóan és lelkesedéssel ünnepeltek, de a zárda növendékei ez alkalommal felülmúlták önmagukat. Elismerés és hála érte a lelkes sororoknak, kik az ünnepélyen bebizonyították azt, hogy a mély vallásosság és az igazi hazafiasság erényvirágai művészi kezekkel vannak beültetve az ifjú honleányok szívébe. „Magyarország ezeréves története prózában, költeményekben és dalokban“ erről szólt a nagy műgonddal megszerkesztett műsor. Mint egy-egy nemtő lépnek fel a diszruhás angyalkák, hogy a prózában, versekben és dalokban beszámoljanak az ezredév minden dícsőségéről és bánatáról. E szép feladat nagyságával felért a megoldás bámulatos sikere. Szinte nehéz a jök közül a legjobbakat kiválasztani, oly szépen felelt meg mindenik feladatának. Némelyek (Hochbaum Margit és Medgyesy Teréz) öntudatos és bátor előadásukkal — mások — mély érzéssel, helyes banglejtés és hangsúlyal s általában mindnyájan kitűnő lelkesedéssel beszéltek, szavaltak és énekeltek. A legnagyobb elismerés illeti meg tisztelendő Serena sorort; bár szerénységét sértem, mégsem hallgathatom el el nevét, — ki igazi nagy történeti tudással és a letűnt századok szellemét és érzését ismerő áhitattal állítja össze a műsor gyöngyeit képező szabad előadásokat. Még Hochbaum Margit zongora játékát — Rákóczi-ünlő Liszt F.-tól — kell kiemelnünk, ki e nehéz darabot kotta nélkül nagy bravarral játssza. Tódor József dr. kanonok és orsz. gy. képviselő s a zárda igazgatója pedig magas színvonalon álló beszéddel zárta be a minden részében nagyon sikerült szép ünnepet. Bívős hangon, melynek még különös bájt és batást kölcsönzött az igazi meghatottság és a mély érzés, foglalta össze az előadottakat s lelkes szavakban buzdította a kis honleányokat, hogy maradandóan őrizzék meg azt az érzést, mely szívüket az ünnepség során áthatja; majd a mellette álló főnöknőhöz fordulva mondott köszönetet a maga és a díszes közönség nevében a fényes ünnepségekért s egy szem sem maradt szárazon, mikor e tevékeny főnöknőnek a növevelés körül való régi és áldásos működését mesteri vonásokban előadta.

— r. —

— **Concursus.** Az erdélyi püspöki megye papnövendékei közé felvételt kívánó ifjaknak felvételi vizsgálata a püspöki székvárosban Gyfehérvárott f. é. július hó 4. napján fog megtartatni.

— **Érettségi vizsgálatok.** A helybeli róm. kath. főgymnasium az ideai érettségi írásbeli vizsgálatokat folyó hó 18—22. napjain tartotta meg, a szóbeliek június 16—17-ik napjain lesznek.

— **Évvégi vizsgálatok.** A gyulafehérvári róm. kath. főgymnasiumban 189⁹/₆-ik iskolaév végén tartandó nyilvános vizsgálatok sorrendje. Június 13-án. Az előadások megszünetése. Június 16—17-én. Érettségi szóbeli vizsgálatok. Június 17-én. Magántanulók írásbeli vizsgálata. Június 18-án. Magántanulók szóbeli vizsgálata. Június 19-én 8—12. Hittan I—VII oszt. Június 20-án 8—12. a) Magyar, Német, Latin, Görög, Gör. h. olv. V. o. b) Magyar, Német, Latin, Történelem. IV. osztály. c) Magyar, Latin I. oszt. Június 22-én 8—12. a) Történelem, Természetráaj, Mennyiségtan VI. o. b)

Magyar, Német, Latin, Görög, Gör. h. olv. VII. o. c) Földrajz, Számtan, Mértan. II. o. 3-6. Ének I—VII. oszt. Június 23-án 8—12 a) Földrajz, Számtan, Mértan I. oszt. b) Történelem, Természetráaj, Mennyiségtan V. o. c) Magyar, Német, Latin, Történelem, Pol. Földrajz III. o. 3—6. Torna-vizsga és verseny I—VII. Június 24-én 8—12. a) Magyar, Latin II. oszt. b) Történel., Természettan, Mennyiségt., Bölcsészett VII. o. c) Természetráaj, Számtan, Mértan IV. oszt. 4—6. Olasznyelv. Június 25-én 8—12. a) Phys. Földrajz, Számtan, Mértan III. oszt. b) Magyar, Német, Latin, Görög, Gör. h. olvasm., VI. o. Június 29-én. Hálaadó isteni tisztelet, bizonyítványok és jutalmak kiosztása. Gyulafehérvárt, 1896 május 16-án. Az igazgatóság.

— **Milleniumi emléék.** Mint a *Csiki Lapok*-ban olvassuk Csikvármegye a magyar állam ezeréves tennállása emlékeül diszgyűlésén 100.000 koronát szavazott meg tanügyi célokra. Ezen alap rendeltetése lesz, hogy ebből idővel a „csiksomlyói iskolákat“ a vármegye székhelyére, Csik-Szeredába helyezzek át.

— **A gyulafehérvári róm. kath. főgymnasium igazgatóságához a Milleniumi Jutalmi-alapra folytatólág a következő adományok tolytak be.*)**

Kabdebó János trvsz. jegyzőtől N. Szebenből 50 kr. Weisz Mór drtól Sátoralja Ujhelyről 50 kr. Szántó István tekei plebánostól 1 frt.

Sneff József verespataki plebános ivén: Jánky Kálmántól 1 frt. Sneff Józseftől 1 frt. Riedel Istvántól 1 frt.

Kompoty József bányatiszt ivén Akna-Sugatagról. (A gyűjtőívét nem kaptuk kézhez) 6 frt 50 kr. Boér Józseftől Budapestről 1 frt. László Józseftől N. Szebenből 1 frt.

Bustig József brassyói tanár ivén: Szekeres Józseftől 50 kr. Buslig Józseftől 1 frt. Bened.kty Lajos nagybirtokostól Garaszádáról 3 frt Jakab Antal tanártól Csik-Somlyóról 1 frtot.

Müller János plebános ivén Boicáról: Kaba István 1 frt. Müller János 3 frt.

Tamási Aron kanonok Gyulafehérvárt 5 frt.

Kappel József pénzü. számellenőrtől Kolozsvárról 3 frt.

Hanzéros Géza gyógyszerészeti hallgató ivén Budapestről Cibulka Jánostól 50 kr. N. N.-tól 30 kr. Ifj. Illés Antaltól 1 frt. Sz. Szegő Lászlótól 50 kr. N. N. tól 20 kr. Cajus Juliustól 50 kr. Szkicsát Jenőtől 30 kr. N. N.-tól 20 kr. Hanzéros Gézától 1 frt.

Publig István dr. ivén Bécsből: Publig Károly drtól 5 frt. Publig István drtól 5 frt.

Szentimrei István tanártól, Erzsébetvárosáról 2 frt.

Szentpéteri Kristóf ügyvéd ivén Gyergyó-Szent-Miklósról: Jakabty Ignáctól 50 kr. Szentpéteri Jánostól 2 frt. Cifra Mihálynétől 1 frt. Szentpéteri Kristóftól 2 frt.

Konopy Kálmán nagybirtokos gyűjtőívén Odvosról: ifj. Konopy Kálmántól 10 frt. Tömörly Károlynétől 5 frt. özv. Heinrich Máriaától 5 frt. Belicsey Istvánnétől 5 frt. Konopy Kálmánnétől 20 frt. id. Konopy Kálmántól 20 frt.

Borosjenői *Papp Miklós* pénzügyigazgató ivén: Kedacic Károlytól 1 frt., Tomka Józseftől 1 frt., Somosy Zsigmondtól 1 frt., Nagy Ignáctól 50 kr., K. Nagy Endrétől 1 frt., Mol-

* Multkori kimutatásunkból tévedésből kimaradt Issekutz János ügyvéd 2 frt. és Grünfeld Nátán 50 kr. adománya (Roska József ivén), Bretter Max pedig nem 5, hanem 50 krt. adott.

nár Győzöttől 50 kr., Kozma Alberttől 50 kr., Polityovszky Istvántól 50 kr., Sehanschek Gábortól 1 frt., Makai Pál drtól 50 kr., Duma Floriántól 1 frt., borosjenői Papp Miklóstól 2 frt.

Winkler József tartalékos haduagytól Gy. Fehérvárt 1 frt.

Az eddig begyűlt adományok összege: 402-67 frt.

Fogadják a nemesszívű adakozók a gyulafehérvári r. k. főgymnasiám tanári testületének forró köszönetét!

— **Az országos kath. tanítók segély alap központi bizottsága idei** rendes közgyűlését folyó évi augusztus hó 18 délelőtti 9 óraker Budapestén a központi papnevelőintézet dísztermében fogja tartani, melyre az erdélyi egyházmegyében levő tagok is — az alapszabályok 24. §. d) pontja szerint kijelölendő egy taggal képviselhetetik magukat.

— **Országos hittanári gyűlés.** A budapesti középiskolai hittanárok körében mozgalom indult meg a nyáron megtartandó országos hittanári gyűlés érdekében. Május 6-án szűkebb körű értekezlet volt a Sz. Istvántársulat olvasó-termében, a melyből kifolyólag már bejelentették szándékukat Vaszary Kolos bíboros hercegprímásnál. A hercegprímás a legteljesebb helyesléssel fogadta az eszmét. Május 25-én, pünkösd hétfőn délután 5 óraker ismét tartanak értekezletet a budapestikatholikus kör helyiségében (IV. Koronahercegútea 17.), a melyen szívesen látnak minden érdeklődő szakfőruat. Az országos gyűlést augusztus 21-én szándékoznak a székes fővárosban megtartani. A gyűlés tárgyai lennének: 1. A vallásoktatás helye a középiskolában. 2. A vallástanárok képzése. 3. A vallástanárok állása és anyagi helyzete. 4. A középiskolai vallástanítás rendszere. 5. A vallástanítás középiskolai könyvei. 6. Püspöki utasítások a középiskolai vallásoktatás számára és azok ellenőrzése. 7. Az ifjúság vallásgyakorlatai és a Mária-kongregációk. 8. A hitoktatók és hittanárok országos egyesülete.

— **Pályázat.** A farkaslaki róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 1) 120 klyva ösz-120 klyva tavasz kepe (264 frt értékben), 2) 40 frt oszpora; 3) 20 frt készpénz a község pénztárából; 4) 25 frt stóla, 5) 20 frt tandij, 8 frt 42 kr stipendium, 6) 30 terü kemény tűzifa. Ezenkívül van másfél hold, — jelenleg löberével bevetett — szántó, három hold kaszáló, két szoba, konyha, pincéből álló szabad lakás, jókarban levő gazdasági épület, veteményes és gyümölcsös kert. Köteleessége: a kántori teendők végzése, a rászó mindennapi és ismétlő tankötelesek tanítása, a falkola kezelése. Pályázati bataridő június 15. Pályázni öhajítók a jelzett bataridőig próbatétre jelentkezni s kellően felszerelt folyamodványukat a lelkészi hivatalhoz betérjeszteni köretnek. Farkaslaka, 1896 máj. 20. Bajna Ferenc, lelkész.

— **Pályázat.** A görgényszentimrei róm. kath. hitközségben a kántortanítói állás üresedésbe jöven, arra ezeunel pályázat nyitatik. Ez állás javadalmát képezik a következő

járandóságok: 1) csinos lakás természetben két szoba, konyha, kamarával; gazdasághoz tartozó esür, istálló és szin; 2) Kepe készpénzben a hivek által fizetve, évenként: 140 frt. 3) Tandij a mindennapi tankötelesektől: 50—60 frt. 4) Iskola magtár évi 50 frt. 5) Stóla 45 frt. Fekvéségek: a) 7 hold 510 □ öl szántó, b) 2 hold 1100 kaszáló, c) 6 hold 224 □-öl legelőilletmény, d) 4 hold 1519 □-öl erdő haszonélvezete. Megjegyzendő, hogy a fekvéségek jelenleg egymásutáni 4 évre, 3 hold belsőség kivételével 101 frt 60 kr. évi haszonbér fizetés mellett ki vannak adva, mi havi előleges részletekben adatik ki. 6) Szentmise kamat: 50 kr. Köteleesség: a helyi 6 osztályú osztatlan rkath. népiskolában a mindennapi és ismétlő gyermekek oktatása. A kántori tiszteljáró köteleességek teljesítése. Kik ez állást elnyerni öhajtják, felhivatnak, hogy kellően felszerelt pályázati kérésüket folyó évi június hó 21-ig alólirt iskolaszéki elnökséghez adják be. A közbeeső vasárnapokon próbára megjelenők, előnyben részesülnek. Kelt Görgény-Szent-Imrén, 1896. május 18-án. Báli ut G e r g e l y, isksz. elnök.

— **Pályázat.** A parajdi róm. kath. k. tanítói állomás üresedésbe jöven, arra pályázat hirdettek. Járandóságai a következőkből állanak: 1) A m. kir. államkincstartól évi 126 frt fizetés, előleges havi részletekben. 2) Allamsegély 113 frt. 3) Buzajárandóság 9.2 hektoliter 7 frtjával 64 frt 40 kr. 4) 27 köbméber hasábos tűzifa illetmény, értéke 53 frt 46 kr. 5) Oszpora a hivektől 30 frt. 6) Stóla 15 frt. 7) Tandijból 25 frt. 8) Kaszáló jövedelem 40 frt. 9) Szentmise alapítványból 67 kr. 9) Fakepe 8 terü, ára 4 frt. 10) Természetben lakás, mely áll 2 szobából, kamrából, pítvarból stütökemencével, pince külön fedél alatt, jó karban levő gazdasági épületek, mellette szép gyümölcsös és veteményes kert. 11) Ezeken kívül a szabályszerű sójárandóság, és az iskolafűtésre 20 köbméter tűzifa, természetben, helybeszállítva, s ennek felvágatására 6 frt. Köteleességei: A kántori teendők pontos végzése, vasár és ünneppapokon, úgyszintén egész október havában a szt. olvasó előimádkozása; az ismétlő és mindennapos, mindkét nemű iskolások tanítása; továbbá a lelkész magyarázata után a kijelölt órákban a káté és bibliának betanítása, gyakorlása. Végül köteleessége lesz az iskola tisztán és rendben tartásáról, vagy saját eselédje, vagy más alkalmas személy által gondoskodni. Pályázni kívánó okleveles kántortanítók, Püspök urunk ö Nagyméltóságához címzett és 50 kros bélyeggel ellátott, és szabályszerűen felszerelt folyamodványaikát, legkésőbb folyó év június hó 15-ig a parajdi rk. lelkészi hivatalhoz adják be. Az állás július 1-én pontosan elfoglalandó. Parajdon, 1896. május 17 én. Bartos Dénes, s. k. lelkész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal.**

Szerkesztőtársak: **Bálinh György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Ágoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.